

Deo optimo max. uni & trino, Virgini Deiparæ, & sancto Luca orthodorum Medicorum Patrono. (1741) Lisey 1441

QUESTIO MEDICA.

Quodlibetariis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis 22. Februarii.

M. JOANNE FRANCISCO FOY-VAILLANT, Doctore Medico, Præside.

An infida mixtorum Analysis ab igne?

TOTA in minimis natura. Horum subtilem omnem, & efficientiam, nec sensus ullus, nec imaginatio assequitur; effectus tantum conspicui sepe declarat. Quippe quanta effluviis magnetorum tenuitas, per interpositum quemlibet obicem haud agere permittitur? Ex his minimis Corpus physicum constituitur. Ex his concurrentibus varii compositionis gradus. Hac minima non unius certè generis: nec fert quæ plurimorum conditio, ut ex his tantum certæ corporum nature coagmententur. Intrā coactis temporibus, quæ testantur in metallis fodinis venæ, in lapidinis plana coloris multiplicis; infinitam particulatam varietatem circumstantiæ innuere mixtis addunt: inferunt vapores diversarum partium ipsi ceres etiam flammis. Quantuncumque obtineant aliud sollicitatem, & ab his profuerunt affectiones, in hac magni sunt momenti. A motu diverso, efficiendi modi varii. Aliæ operatur corporis alicuius molem ampliare, superficiem tam pro molis augmento non crescere; unde ad res externas variet habitudo. Postea numeretur situs, ordo, textura, quæ poros habet, variis effluviis ferros. Mixto quoque perpendenda, Denique singulorum circumstantiam conditio, quibus hæc universis absolvitur, estimanda. Istæ generalia ab ideis per se patentibus profecta, maxime sunt commoda pluribus enodandis, quæ sunt chemicorum sollemnibus elementis, sive simul calenda. Scilicet experimentis suis adiungenda, quibus proprietates corporum colligantur, ut earum Analysis facta rerum intima referatur. Res tamē priori, quod aiunt, horum operā minis evolvere possunt. Itaque contraria via afferre videntur adiumento; quā ad veritatis indagandam, ita consilium, sic ut ratio magistra pervestiget exactis quidquid ab his propositum & expostum. Nec enim sensum obtusum acumen par est retegendis paribus subtilioribus, quibus unumquodque corpus coalescit. Hæc arcana ratione solùm evolvuntur. Sola ratio hæc dividit aut componit, unde hypothese, quibus absolvitur physica.

QUISQUIS Analysim legitimam aggreditur; quid rei ferat natura secum reputare vel etiam conjicere nonnunquam debet. Auxilia quæque sibi ad rem intelligendam necessaria pendere, quantum in singulis opis sit maturè ponderare tenetur. In mixtorum natura *mixta* & *mixta* clare, distinctè observatur: nec dubitandum, quin horum proprietates primariae, & ab his profuerunt affectiones, in hac magni sunt momenti. A motu diverso, efficiendi modi varii. Aliæ operatur corporis alicuius molem ampliare, superficiem tam pro molis augmento non crescere; unde ad res externas variet habitudo. Postea numeretur situs, ordo, textura, quæ poros habet, variis effluviis ferros. Mixto quoque perpendenda, Denique singulorum circumstantiam conditio, quibus hæc universis absolvitur, estimanda. Istæ generalia ab ideis per se patentibus profecta, maxime sunt commoda pluribus enodandis, quæ sunt chemicorum sollemnibus elementis, sive simul calenda. Scilicet experimentis suis adiungenda, quibus proprietates corporum colligantur, ut earum Analysis facta rerum intima referatur. Res tamē priori, quod aiunt, horum operā minis evolvere possunt. Itaque contraria via afferre videntur adiumento; quā ad veritatis indagandam, ita consilium, sic ut ratio magistra pervestiget exactis quidquid ab his propositum & expostum. Nec enim sensum obtusum acumen par est retegendis paribus subtilioribus, quibus unumquodque corpus coalescit. Hæc arcana ratione solùm evolvuntur. Sola ratio hæc dividit aut componit, unde hypothese, quibus absolvitur physica.

MULTIPLEX genus modorum, quibus explorentur mixtorum natura. Alios, ut generales, advenit ratio, plures inter operandum mixti conditio suppediat. Observantur quæ manifestæ sunt proprietates, *mixta* variè profuerunt alia. Juvant ætatis, mutationum consideratio, simul, quæ mixti historiam absolvent, circumstantiæ. Nec tamē desunt in his, quæ caveat, excipiat, circumspiciat provisa ratio. Ad optatam Analysim potiori jure quædam perit. Mixta Namque suspensus utriusque motus esse potest, nē quæ ab his aperiuntur partes, fabricentur de novo. Tūc meminit jure mineralia pleraque nec putrefactionem admittere, nec fermentationem. Sunt alia, menstrua vocant, quæ vel ars corradit. Tertia & cetera id genus, naturas quasdam liberant à vinculis, absorbendo nonnullas, quæ in suis poris facilis moventur. Multigeni liquores, dum solvunt, partes sibi quandocumque familiares extrahunt, sic oleo tinguntur oleosis, Alii, dum aliquibus mixtis committuntur, ebullitiones, effervescentias creant, ex quibus multa concluduntur. Verum ejusmodi mensuram indolens satis non perspicimus, nec quomodo agant pacto: Quod autem ab his mixta non corrumpuntur contineri putatur. Ignem perturbatorem demonstrat flamma miris inrequia. Nemo dubitaverit, quin hic ignis mixta à materia quidam subtiliori, ubique præstant, Ignis natura non satis perspicua. Corporculis incitatis motu sunt. Idem putandum de aere, qui motu suo motum ignis adjuvat. Non insulter tamen salinā, aquea, terrena quondocumque ab igne vibrantur. Ignis operæ forsasit in corporum Analysis locum aliquem invenerit, modo ritè adhibeatur, & cautionibus, exceptionibus debitis utantur. Nec enim ab igne mixta perfectè resolvī crediderimus, nec, quæ ignis operæ prodeunt solutæ mixti partes, sicuti genuina rerum principia amplexamur.

IGNIS effectus aliis pro aliis, quæ advenit ipse, corporum naturis, admovendi modo, adde debet & materia, quæ aliter conditio. Excitat impetito motu fluidioribus particulis, à quo rarefactæ volant, ceteris crassioribus in archum magis coactis à rerum exterarum pressu. Fundit in liquorem corpora, quorum particula unius fert generis, quæ haud difficulter aliæ super alias feruntur. Calcem facit oleosā & subtili portione absorbunt, à quā nexus partium, quæ etiam ad trutinam exiguntur; exhalat continuū quiddam tenuius, concitat vehementius crassior portio, dum pars una corpusculorum determinationem hanc affectat, altera fortitur oppositam. Hinc intima laxatur compages, succedunt à curvas, porrectas incurvat, dividit indivisæ, figuram immutat & molem. Sic salina perusta in terram albam nullius saporis abeunt. Novam facit texturam, incuneando alia aliis. Etiam, additis igneis particulis indelebile conciliat empyreuma. Hinc vis aliqua parte restituntur antiquo ordini eæ, in quæ igne famulante mixta dissolvuntur: materies eadem proit ignem variè expetit, ea quoque fundit, quæ toto genere inter se discrepant. Igne concepto lignum in cinerem abit, fuliginemque; Retortā conclusum idem oleum, aquam, spiritum, acetum largitur. Sed in his stupenda *transmutatio*, nec eorum, quæ extorsit ignis, facile numerus habetur. Vires longè aliæ salis ejus, quod primò concrevit, alius illi, quod postmodum in crystallas figuratur. Rursus eorum pleræque simpliciora ignis faciat. E diversis mixtis proleat, non quantitate tantum, quod tamen jure desideretur, sed etiam qualitatibus differunt. Quantum discrimen inter *sal Kali* & *sal Felicis*. Tum quædam incassum torquet ignis, dissimiles affingit personas, tamē pristinum semper pondus, & facies eadem levī operā recuperatur, quemadmodum in metallis nobilioribus accidit. Ignis impotentia alio quoque nomine significatur, simul & modorum ceterorum adhibendorum necessitas, ad rerum enodationem, quod bene molis, levī etiam tritura obtineantur, quæ nec ab igne blandiore sollicitata prodeant, nec ab acriore experiantur.

CORPORUM Mixtaque particule minimæ, multiplices, miris modis mixtæ. In hanum anatonem incumbere qui scilicet voluerit, quid ex partibus, hanc vel juvet, vel remotetur, sedulo cogitet: tum quid rerum indoles suadeat potissimum. Id igitur, quæ in corporum natura clare, distinctè concepit, motu, figuram, magnitudinem, principia, causas, ipsorumque confusuræ recolat. Sed sequenda simul altera via, quæ à posteriori vocant. Ad experientia igitur deveniunt compositiones. Insiper Analysim nulla penitus absoluta, semper altera ulterius opo indiget. In his omnibus aliquid cert quod consideret, emendet recta ratio. Ita in quolibet investigatione rerum, vel etiam cum corpora seculorum intime, profertur phenomena: nec absit unquam mentis acumen. Ab igne pleræque mixta fecari certum est. Certum & nunquam eadem ratione. An in principia tunc absent, maxime dubium. Ut in igne vehementer & insignior motus, ita suspicio arena, metallorum recementa aliaque vix immediatam moliant, tamē partes subtiliores usque pessum dabit, nullis valis, vel hermetice sigillatis retinendas. Contrā quantumlibet intendatur flamma vorax, nunquam mixtorum certorum poribus his, quæ fundunt, inferre, atque adeo pleræque adulterare. Tum etiam sine aliquo additamento corpora plurima ignis certo modo neutiquam afficiet. Adeo ut ambiguum sit omnino, quæ cuiusque partes sint in his, quæ tunc ignis operā declarantur.

Ergo infida mixtorum Analysis ab igne.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes Franciscus Foy-Vaillant, Præsides.

M. Alexis de Littere.

M. Petrus Daquin, Medicus Regis perpetuò ordinarius.

M. Joannes Cordelle.

M. Petrus Yon.

M. Antonius de Saint-Yon, Medicus Regis ordinarius.

M. Carolus de Laval.

M. Dyonisius Dodart.

M. Dyonisius Paylon.

Proponebat Lutetia PAULUS DE TOULLIEU, Parisinus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1691.